

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. VI. In quo statu sit hodie apud aduersarios tota de opinione probabili
controuersia, & quantum in eâ promouerint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

fuæ intercedit, quam nullo dolo malo videt infringi; actione inque quin imò approbat, quam quasi non displicituram, à mortali homine, hoc est rerum ignaro admodum, fide bonâ sibi viderit exhiberi.

S. VI.

In quo statu sit hodiè apud aduersarios tota de opinione probabili controuersia, & quantum in eâ promouerint.

47. **H**Æc cum jam prælo parata essent, Amice Lector, incidi in libellum cui titulus *Basis totius moralis Theologiæ, per R. Julium Cremonensem, S. T. Magistrum Ord. Prædicatorum, Inquisitorem Mantuæ*. Impressus erat Parisijs. Agit is de hâc, quam modò exegimus, probabilium opinionum materiâ. Non tamen hæc eò hîc affero, quòd doleam non citius ad me perlatum, quasi si librum hunc refellere aut operæ pretium sit, aut lubentia; nihil enim quidquam, à me jam dictis adjiciendum magnopere censeo, vt basis illa totius moralis Theologiæ subuertatur.

48. Sed istud mihi visum est non illepidum, minimeque reticendum, quod in libelli præfatione reperi. Et hæc quidem non ab auctore est confecta, sed à quodam veteris Ecclesiasticæ disciplinæ restauratore, ex Montaltii & Wendrockii asseclis adjecta videtur temerè. Hic, inquam, vbi desperatâ jam vniuersim victoriâ, multa gariuit in vtramque partem, faciendæ concordiæ Probabilistas inter (Ita enim sibi aduersos vocant per contemptum) suosque commilitones, illos nempe moralis omnis disciplinæ arbitros, vt se præferunt, & censores; in hanc tandem delabitur decretoriam sententiam, quâ & victoriam retulisse, & controuersiam absoluisse, & Probabilistis os egregiè obstruxisse, sibi non sine plausu gratulatur. *Nec quidquam, inquit, eorum cau-*

sam iuuant antiqui Theologi, quos magnâ pompâ & longo ordine pro-
ferunt. Quorum etsi non nulli docuerint non necessariò tutiorem par-
tem

vlimus aduersario- rum impa- tus & ob- iectatio.

tem amplectendam, si altera probabilior fuerit, nemo tamen, nemo inquam, excepto nemine, minus probabilem simul ac minus tutam sequi concessit.

Subrisi cum hæc legerem; lepida enim videbatur imprimis & festiua battologia, eiusdemque vocis histrionica repetitio. *Nemo* enim ille & quidem *excepto nemine*, id est, *Nemo* à quo *Nemo* excipitur, apud Comædos joci gratiâ *Non-nemo*, aut certè *Non-nullus* dici posset non incommodè. Sanè præfidentis omninò asseruerationis, & quasi insultantis est ista vocis ingeminatio. Credidit *Non-nemo* ille (neque enim nomen suum prodit, aut aliter nosci vult) credidit, inquam, aut cum nemine sibi futuram rem, aut neminem non sibi daturum fidem, illi scilicet qui isthæc dicta tam feruidè & præfractè asseruerit. Facilis est tamen, & ad manum refutatio.

Refellitur
autem Theologia
moder-
ni.

Nam si de recentioribus Theologis sermo sit, plures sanè sunt, quos etiam præfationis auctor non ignorat, sententiam hanc differtis verbis qui adstruxerint, *licitum esse sequi sententiam que minus tuta sit, & minus etiam que sit probabilis, modò probabilis verè sit.* Vide id asserentes Guazzinum, Emmanuelem Rodriguez, Vasquez, Sanchez, Joannem Ildefonsum Baptistam, & apud illos, plures.

Item ex
Theologo-
rum anti-
quorum
sententiâ.

Quòd si autem antiquiorum Theologorum, ut videtur facere, appellet fidem; sanè quamuis fortasse nemo vnus esset, qui sententiam illam totidem particulatim verbis, eoque tenore exposuerit, tamen illi ipsi qui generatim asserunt, *quemlibet hominem cum salute posse sequi in consilijs quamcumque opinionem voluerit, dummodò alicuius Doctoris magni opinionem sequatur;* hi inquam, etiam minus probabilem minusque tutam (si tamen inter has datur minus tuta) hæc suâ assertione non dubiè complectuntur. Quid enim est posse sequi *quamcumque opinionem voluerit*, nisi omnem exceptâ prorsus nullâ, modò magni sit doctoris? Aut si aliquam opinionem antiqui illi Theologi qui hæc docuere iudicabant excludendam, perperam sanè docuissent vniversim, quamcumque opinionem sequi fas esse.

Atqui, *quemuis hominem, quamcumque opinionem voluerit in consilijs sequi posse, modò magni sit auctoris,* asseruit Joannes Nider ex Ordine D. Dominici auctor celebris ante annos 230. uti in fine Catalogi

49.

50.
Guazz. in
tr. mor. l.
2. c. 26.
Rodr. in
summâ
Caf. To. 2.
c. 69. n. 7.
circa finè.
Vasq. in 1.
2. disp. 62.
cap. 4.
Sanct. in
præc. l. 1.
c. 9. n. 14.
Baptista
in 1. 2. dif.
208. dub.
8. fragm.
2. conc. 6.
51.

52.

Catàlogi Tractatui præcedenti subnexo demonstraui: & quidem eam sententiam à Theologis jam suo tempore antiquis edoctam; quin imò jam inde ab Alberti Magni temporibus, id est ab annis propè trecentis, inter antiqua Religionis suæ monumenta & responsa exarata inuenisse se testatur; adeoque se credere ab ipso Alberto Magno profluxisse. Desinat igitur præfationis auctor populo imponere; neque de verbis vocibusque Theologorum nobis litem instituat, ubi tam aperta est eorum mens. Quid enim refert an hõc an illo modo sententiam suam exponant, dummodò afferri possit nihil, quod suis verbis non sint complexi?

53. Adde præterea inutile profus esse quærere, an licitum sit sequi opinionem minùs probabilem, quæ simul minùs sit tuta. Nam ut jam docuimus, inter probabiles, non datur minùs magisue tuta opinio: omnes pari gradu tutæ sunt, hoc est, nulli peccandi formaliter periculo expositæ. Quod quia à plurimis, iisque grauissimis Theologis docetur, hi certe omnes euanidam esse auctoris huius propositionem, neque alio fine quàm ne nihil dixisse videatur adinuentam, facile subscribent.

Adversarij obiectatio supponit falsum.

54. Diutius his inhæsi quàm statueram: non enim mihi erat animus homini ignoto, & nomen suum non sine artificio dissimulanti respondere; neque verò etiam responsionem magnoperè urgebat res; sine vilo publicæ rei detrimento contemni poterat cauillatio. Ast istud potissimum Lectori ob oculos ponere erat constitutum, quàm non de nihilo ingentibus & gygantæis aduersariorum, veteris inquam, disciplinæ restauratorum laboribus accommodari possit Poëticum istud, *Parturient montes, nascetur ridiculus mus.*

Euanida aduersariorum molimina.

55. Primò enim impetu Probabilistarum agmina difflaturi, conspiratione concordati, & vnâ velut acie, Probabilitatem omnem omninò impetebant, condemnabant, proruebant. Nihil quidquàm ex probabili opinione posse decerni, neque probabilitatem profus vllam actionibus dirigendis, sine lethali crimine adhiberi, præcipuum erat nouæ Theologiæ moralis fundamentum: alia qui traderent, *cæcos esse & duces cæcorum, Religionis omnis perturbatores, Christianorum seductores*, & denique quid non? Itaque omnia debere esse certa & indubitata, quibus hu-

Primò concendebant, nihil quidquam agi posse ex opinione probabili.

manæ actiones applicantur. Hic stabant, hic quasi pro aris & focis decertabant, hic denique triumphabant.

Deinde saltem probabiliorem opinionem sequendam esse necessario reliqua probabilis.

Verùm cum ab hoc fundamento totius orbis iudicio sunt dejecti, viderentque humanis actionibus penitus interdici, nec ullum inter homines superesse commercium, si certa tantum fas sit agere, id est, ea solummodo quæ veritatem ipsam indubitatim assequuntur; lassatis utcumque viribus, quas frustra primo in molimine exeruerant, lentius & modestius ab iis agi cœptum. Illudque saltem sibi dari postularunt, ut dum duæ occurrunt opinionēs utrimque probabiles, quarum tamen altera sit probabilior, hanc sine crimine deferri non posse. Multum profectò primus ille furor deferbuit, quo nullam non opinionem probabilem actioni applicitam, contendebant sceleratam esse & nefastam.

56.

Denique, saltem ne fas esse sequi minus probabile quod simul minus sit tutum, volunt euincere.

At cum ne istud quidem potuere euincere, hoc tandem solatii ergo sibi dari postulant, ne non aliquâ ratione bonâ Probabilitas admordisse videantur, saltem nefas esse sequi sententiam minus probabilem, quæ simul minus tuta sit.

57.

Magnam enimverò rem, & dignam molimine tam ingenti! En quò tantus decidit aduersariorum labor! In tam tenues auras tam horrenda tempestas abiit. Tantillam scilicet rem ut tandem exprimerent, Theologi passim omnes erant contemnendi, condemnandi impietatis viri innocentissimi, Scholarum Religionumque conuellenda auctoritas, tumultu euertenda Virginum asceteria, Concionatorum exedræ replendæ clamoribus; turbanda denique erat Europa. Sanè si id illis vltro concederem (quod tamen falsum esse demonstraui) nefas esse agere ex sententiâ minus probabili, quæ simul etiam sit minus tuta, nihil quidquam tamen darem quo sibi multum possent abblandiri. Non enim hoc erat, quod primo impetu per tumultum adeò enormem contendebant, dum rectè sentientium auctoritatem in inuidiam trahere falsimoniis, & calumniis sese prouere posse sperabant.

58.

Jam verò dum de referendâ victoriâ desperant, modestius paullò tandem agunt: sed ne se planè victos esse fateantur, istud saltem gloriantur sese assecutos, fateri nos debere. Theologorum antiquorum, *neminem esse, neminem inquam excepto nemine, qui minus probabilem opinionem simul ac minus tutam sequi concesserit.* Bene ipsis sit. Interim recedunt ex acie, & magnis passibus referunt

59.

runt

Ostenditur vanitas huius propositionis, & quantum à primo huius controuersia seruore deiciat.

runt pedem. Dicunt tamen aliquid, ne prorsus taceant. Sic fanè & catelli, qui multâ rabie prætergredientis viatoris calces allatrarunt, infectâ re & sæpè male mulctati domum cum redeunt, latrant nihilominùs quamuis modestiùs, identidem circumspèctitant, viatorem obliquis oculis intuentur, & nescio quid dentibus interim obmurmurant, ne nihil omninò sibi suiq̃ue similibus, tanto impetu egisse videantur.

60. Atque hæc demùm est ignorantæ inuincibilis, probabiliùmq̃ue opinionum materia, tanto studio nuper agitata, tot contumeliis appetita, tot cauillis arrosa, tot execrationibus etiam diris deuota, & quidem incertum cuius Religionis, quam more suo veterem vocant, restaurandæ, pio vt primâ fronte videtur, sed non satis probato sub prætextu. Quàm verò solida protulerint illi Theologorum omnium, imò & rationis humanæ contemptores, non est quod dicam. Exposui prout in tantâ breuitate potui omnia. Judicabit æquus Lector quid sit de re; & à se tenebras, si quæ fortè cauillationibus aduersæ partis fuerant offusæ, veritatis luce depelli, vtpote veritatis amans, faciliè atque æquo animo patietur.

Conclusio
trium præ-
cedentium
TRACTATU.

